

склад інформаційного ресурсу, дослідники розглядають лише ту його частину, яка представляє інтерес безпосередньо для споживача інформації [3].

Таким чином, розвиток новітніх інформаційних технологій та потреби сучасного інформаційного суспільства (суспільства знань) зумовили трансформацію ключових понять бібліотечної сфери, як-от: бібліотечний фонд, бібліотечний ресурс, інформаційний ресурс, документний ресурс та ін. Тому, із наведеними вище застереженнями, правомірним вважаємо використання таких терміноелементів як синонімічних.

У Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» представлено визначення поняття бібліотечні ресурси. Очевидно, що дане поняття претендує на те, щоб уважатися еквівалентом понять документний ресурс та інформаційний ресурс. Проте зазначимо, що у його складі законом не названа обліково-звітна документація тощо. Хоча названо довідково-пошуковий апарат, матеріально-технічні засоби опрацювання, зберігання та передачі інформації, останнє ж репрезентує елементи, наявні у межах широкого тлумачення поняття інформаційного ресурсу.

Література

1. Закон України. Про бібліотеки і бібліотечну справу. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 12.05.2020).
2. Закон України. Про національну програму інформатизації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр> (дата звернення 12.05.2020).
3. Барабаш В.А., Глебова Л.В. Інформаційний ресурс бібліотеки університету як фактор формування ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців // Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей. Вип. 4. Серія «Історичні науки». Переяслав-Хмельницький, 2017. С.159 – 175.
4. Ларьков Н.С. Документоведение: учебное пособие. М: АСТ Восток-Запад, 2006. 427 с.
5. Столяров Ю. Н. Документный ресурс. М.: Либерия, 2001. 150 с.
6. Щербинина Г.С. Информационные ресурсы в системе «Библиотека» // Библиотеки вузов Урала. 2008. № 9. URL: <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/20039/1/bvu09-2008-16.pdf> (дата звернення 12.05.2020).

Олена Ісайкіна
ORCID: 0000-0001-6370-7546

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СПІЧРАЙТЕРСТВА HISTORICAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF SPEECH WRITING

Сьогодні поняття «спічрайтинг» відоме кожній успішній людині. Проте, незважаючи на давню історію, важливою складовою сучасного світу, і особливо

політичного життя, спічрайтинг став відносно недавно. Причиною посиленого інтересу до цього процесу стало формування нового комунікаційного середовища, за якого важелями управління суспільством стають інформаційні потоки.

Спічрайтинг – це підготовка і написання текстів для усних виступів перед аудиторією, мистецтво складання тесту промови [5].

Спічрайтерство бере початок із Стародавньої Греції [5]. У той час професія спічрайтера виконувала дві функції і мала дві назви. З одного боку, це були «лотографи», завданням яких було написання текстів промов для підсудних. У зв'язку з відсутністю адвокатів, така промова була єдиним засобом самостійно захистити себе у суді. Лотографи не тільки писали текст, а й підбирали слова, темп виголошення, будову тексту, інтонацію під кожного окремого оратора таким чином, щоб присяжні йому повірили і виправдали [1].

Інша група спічрайтерів, які писали промови в стародавні часи отримала назву «писарі промов». Їх завданням було написання текстів для заможних людей, які щедро оплачували працю писарів [3].

Проте навіть стародавні часи вимагали ефективної політики. Особливого значення в політичних дискусіях набули комунікативні навички та мистецтво публічного виступу. На запит часу відгукнулися софісти – спічрайтери, іміджмейкери і репетитори Стародавньої Греції, які навчали інтелектуальним і ораторським технікам політиків, через приватні уроки, навчальні курси та публічні лекції, які служили рекламою їхнього бізнесу [2, с. 181].

З часом спічрайтинг набув особливого розвитку в західних країнах. За допомогою спічрайтерів досить вдало писалась історія та створювався порядок великої політики.

Американський журнал *Vital Speeches of the Day*, в якому публікуються статті з ораторського мистецтва, оприлюднив перелік 25 промов, які найбільше вплинули на долю людства. Цей рейтинг було складено на підставі аналізу більше 17 тис. виступів, виголошених з 1934 року. У першу трійку промов, які потрясли світ, увійшли такі: промова президента США Франкліна Рузвельта (Franklin D. Roosevelt), в якій оголошувалося про вступ США у Другу світову війну (1941 рік); промова президента США Джорджа Буша-молодшого (George W. Bush) про атаку терористів на Нью-Йорк і Вашингтон, після чого почалася глобальна війна з тероризмом, а також вторгнення в Афганістан та Ірак (2001 рік); промова Адольфа Гітлера, виголошена перед Рейхстагом, в якій він заявив про намір Німеччини силою вирішити питання з Польщею – фактично це було оголошення Другої світової війни (1939 рік) [4, с. 141].

Практика залучення спічрайтерів до підготовки промов стала традиційною для американських президентів, хоча багато хто з них володів неабиякими здібностями у сфері публічних виступів.

Українські президенти теж мають штатних спічрайтерів. Так, тексти для виступів Леоніда Кучми писали різні творчі групи. У різний час їх очолювали глави адміністрації президента Дмитро Табачник і Володимир Литвин, помічник

і близький друг глави держави Олександр Разумков, радник Анатолій Гальчинський і журналіст Володимир Рубан. У 2001–2002 роках фрагменти для промов Кучми писав політолог Володимир Фесенко [6].

Серед фахівців, які готували тексти промов для Віктора Ющенка, можна назвати Данила Лубківського, Юрія Лисенка та Юрія Рубана.

Дослідження медіапростору з питань підготовки публічних виступів Віктора Януковича свідчить, що тексти виступів, зазвичай, готували штатні працівники, а вивіряла – його радник Ганна Герман.

Петро Порошенко вступив у президенство зі значним попереднім політичним досвідом, умів добре орієнтуватися в суспільних процесах, вільно володів ораторськими навичками. Не зважаючи на це, він тісно співпрацював зі спічрайтерами і довіряв координувати їх роботу, за свого президенства, політтехнологу Олегу Медведеву, який раніше працював з В. Ющенком й Ю. Тимошенко. Утім, п'ятий президент часто особисто брав участь у складанні промов і виступів [6].

Володимир Зеленський також звертається за допомогою до консультантів. У медіапросторі можна зустріти інформацію, що шостому Президенту допомагають готувати тексти промов та безпосередньо готують його до зустрічі з громадськістю друзі з «Квартал 95». Одним із провідних авторів промов президента є Сергій Шефір [6].

Загалом, сучасний спічрайтинг особливою популярністю користується у двох сферах: бізнес і політика. Завдання спічрайтера сьогодні, не лише передати думку оратора, а, передусім, викликати у слухачів максимальну зацікавленість.

Історично доведено, що політик, бізнесмен чи будь-яка інша публічна людина, обов'язково залишаються в пам'яті аудиторії завдяки вдалому жарту, яскравому порівнянню чи оригінальному визначенню. Нагомість, продукуючи «звичайні» фрази, розраховувати на симпатію аудиторії не варто.

У той же час, мало хто насправді здогадується, чісму авторству належать вдалі метафори, різноманітні популярні вислови, жарти, оскільки спічрайтери завжди залишаються «в тіні» спікера.

Література

1. З історії професії. URL: <https://speechwritersofrussia.ua/70> (дата звернення: 27.04.2020).
2. Ісайкіна О.Д. Спічрайтинг як базова технологія політичного піару. *Соціум. Документ. Комунікація*. Вип. 2, 2012. С. 181.
3. Історія виникнення спічрайтингу. URL: <http://speechwriters.ua> (дата звернення: 26.04.2020).
4. Литвин А. В. Історичний аналіз застосування спічрайтингових технологій у політичних комунікаціях США та Росії. *Обрії друкарства*, № 1 (3). 2014. С. 141.
5. Спічрайтер. Історія спічрайтингу. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 30.04.2020).

6. Хто складає промови для українських президентів? EtCetera. URL: <https://uk.etcetera.media/derzhavnysufler-hto-skladaye-promovi-dlyaukrayinskih-prezidentiv.html> (дата звернення: 30.04.2020).

Микола Тупчієнко
ORCID: 0000-0001-9704-2239

ДОКУМЕНТАЦІЙНА СКЛАДОВА АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

DOCUMENTARY COMPONENT OF ARCHAEOLOGICAL RESEARCH

Однією з найважливіших ознак сучасності є потреба в максимальному документуванні діяльності людей практично у всіх сферах соціального, професійного, культурного та навіть особистого життя. Чи не найретельнішого документування вимагають наукові дослідження, оскільки це допомагає простежити шлях наукового пошуку, уникати помилок попередніх досліджень, акумулювати зусилля кількох дослідників чи інституцій у вирішенні певної наукової проблеми. Археологія не є винятком з цього правила. Більше того, специфіка археологічних польових досліджень – розкопок, передбачає здебільшого фактичне руйнування археологічного об'єкта. У результаті розкопок археологічний об'єкт трансформується із матеріальної форми буття в інформаційну. Останнє власне і забезпечує детальне документування усіх етапів і процесів археологічного дослідження, робить кардинально відмінними археологічні розкопки від скарбощукацтва. Саме документування процесу дослідження робить його самоцінним, виносить його на перше місце по значущості навіть порівняно із виявленими під час досліджень артефактами. Більше того, у процесі складання документаційної інформації археологічних досліджень відбувається реалізація археології як джерелознавчої науки, яка забезпечує перетворення археологічного джерела в історичне шляхом вербалізації інформації про археологічний об'єкт.

Як не дивно, але документаційній складовій археологічних досліджень практично не приділялися наукові праці. Окремим питанням ведення польової документації відводилося місце в радянських посібниках по польовій археології (Авдусин (1991)), сучасних російських посібниках (Блаватский (1998), Н. С. Каменецкий, Б. Н. Маршак, Я. А. Шер (1998)). Серед українських розробок варто згадати «Методические рекомендации по исследованию курганных памятников» 1986 р., укладачами яких стали М. О. Чмихов, Ю. О. Шилов та П. Л. Корнієнко. Автори і, в першу чергу, П. Корнієнко приділяють значну увагу уніфікації вимог до оформлення польових креслень, їх максимальної графічної